

Sygnatura akt I C 3913

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ

POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu – Wydział I Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: S.S.O. Joanna Składowska

Protokolant: sekr. sąd. Patrycja Tokarek

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2017 roku w Sieradzu na rozprawie

sprawy z powództwa M. B. (1)

przeciwko: (...) SA w W.

o zadośćuczynienie, odszkodowanie i ustalenie odpowiedzialności na przyszłość

1. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda M. B. (1):

a. 180 000,00 (sto osiemdziesiąt tysięcy) złotych z tytułu zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami za opóźnienie:

- od kwoty 130 000,00 złotych od 1 października 2012 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 50 000,00 złotych od 22 marca 2017 r. do dnia zapłaty,

b. 28 114,30 (dwadzieścia osiem tysięcy sto czternaście i 30/100) złotych z tytułu odszkodowania z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 1 października 2012 r. do dnia zapłaty;

1. w pozostałym zakresie oddala powództwo;

2. zasądza od pozwanego (...) SA w W. na rzecz powoda M. B. (1) 13 151 (trzynaście tysięcy sto pięćdziesiąt jeden) złotych z tytułu częściowego zwrotu kosztów procesu;

3. nakazuje pobrać od pozwanego (...) SA w W. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Sieradzu kwotę 1 262,08 (tysiąc dwieście sześćdziesiąt dwa i 08/100) złotych z tytułu zwrotu wydatków oraz 2 500 (dwa tysiące pięćset) złotych z tytułu brakującej opłaty sądowej;

4. nie obciąża powoda brakującą opłatą sądową od nieuwzględnionej części powództwa.

Sygn. akt I C 39/13

UZASADNIENIE

W pozwie z 15 lutego 2013 r. M. B. (1) wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego (...) S.A. w W.:

- kwoty 130 000 złotych z tytułu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 2012 r. do dnia zapłaty;

- kwoty 41 570 złotych z tytułu odszkodowania na pokrycie kosztów wynikłych z uszkodzenia ciała i rozstroju zdrowia oraz uszkodzenia mienia wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 października 2012 r. do dnia zapłaty;

a także ustalenie odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego wg norm przepisanych.

W piśmie procesowym z 8 marca 2017 r. (k. 724-729), powód rozszerzył powództwo, domagając się zasądzenia z tytułu zadośćuczynienia kwoty 260 000 złotych z ustawowymi odsetkami: od kwoty 130 000 złotych od dnia 1 października 2012 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 130 000 złotych od dnia doręczenia pisma pozwanemu do dnia zapłaty.

Pozwany powództwa nie uznawał, wnosząc o jego oddalenie na koszt powoda.

Sad Okręgowy ustalił, co następuje:

W dniu 26 stycznia 2011 r. w C. miał miejsce wypadek komunikacyjny, w wyniku którego poszkodowany został powód M. B. (1) - pasażer samochodu marki R. (...) o nr rej. (...), którego kierowca T. S. poniósł śmierć na miejscu zdarzenia. Sprawca wypadku - B. K., kierujący samochodem marki S. o nr rej. (...) wraz z naczepą o nr rej. (...), był ubezpieczony w zakresie OC w pozwanym zakładzie ubezpieczeń. W Sądzie Rejonowym w Częstochowie toczyło się przeciwko niemu postępowanie karne zakończone wyrokiem skazującym w sprawie sygn. akt IV K 739/11.

(niesporne, odpis wyroku z 28 marca 2012 r. - k. 276-278)

W wyniku wypadku powód doznał wielonarządowych obrażeń ciała, m.in. urazu głowy z obrzękiem tkanki mózgowej i stłuczeniem mózgu, złamania przedniej i tylnej ściany prawej zatoki szczękowej z krwawieniem do sitowia i zatoki klinowej prawej, złamania: bocznej ściany prawego oczodołu, łuku jarzmowego prawego, wyrostka kłykciowego żuchwy, rany tłuczonej okolicy ciemieniowej lewej, licznych ran cięto-szarpanych policzka prawego i płatka ucha prawego, urazu klatki piersiowej, złamania żeber, odmokrwiała, odmy podskórnej, odmy opłucnowej, stłuczenia obu płuc, urazu jamy brzusznej, urazu śledziony, urazu prawego płata wątroby, krwiaka więzadła wątrobowo-dwunastniczego, krwiaka przestrzeni zaotrzewnowej, krwiaka okolicy zagięcia wątrobowego okrężnicy oraz wielu ogólnych potłuczeń.

Został przyjęty na Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii Wojewódzkiego Szpitala (...) w C. z niewydolnością oddechowo-krażeniową, w stanie bardzo ciężkim, nieprzytomny.

Na skutek powyższych obrażeń zaszła konieczność usunięcia śledziony, wykonania zabiegu laparotomii, szycia wątroby, drenażu obustronnej odmy opłucnowej, terapii wentylacyjnej respiratorem, analgosedacji, relaparotomii, szycia przepony i odprowadzenia żołądka z klatki piersiowej do jamy brzusznej, zespolenia złamań twarzoczaszki, tracheotomii oraz innych procedur medycznych (też badań, m.in. gastroscopia, bronchoskopia).

Powód przebywał w Wojewódzkim Szpitalu (...) w C. do 24 lutego 2011 r. Następnie w okresie od 8 marca do 30 marca 2011 r. odbył rehabilitację w SPZOZ (...) w T..

(karty informacyjne leczenia szpitalnego - k. 23-25, 26-27)

W późniejszym okresie kontynuował rehabilitację oraz fizjoterapię w domu przez okres około miesiąca. Był również wożony przez rodziców na basen i siłownię, natomiast uczestnictwo w tego rodzaju formach aktywności ruchowej nie stanowiło rehabilitacji.

(zeznania powoda - protokół rozprawy z 30 marca 2017 r., zeznania świadków U. B. - k. 259-260, M. B. (2) - k. 260-261, opinia biegłej z zakresu rehabilitacji medycznej - k. 558-561, 577-578)

Powód wymagał konsultacji neurochirurgicznej, chirurgicznej, ortopedycznej, chirurga szczękowego, lekarza rehabilitacji, a w późniejszym okresie również urologicznej, logopedycznej, psychologicznej, hematologicznej, okulistycznej, neurologicznej i kardiologicznej, a także kilkukrotnej hospitalizacji.

(zeznania świadków U. B. - k. 259-260, M. B. (2) - k. 260-261, dokumentacja medyczna - k. 96-104, 106-123, 127-201, 207-233, 280-316, karty informacyjne leczenia szpitalnego - k. 28-30)

Łącząc ze sobą fakt zaburzeń emocjonalnych i pamięci oraz patologiczny zapis EEG wraz z mechaniką urazu, w wyniku którego mogło dojść do mikro urazów tkanki mózgowej w okolicach czołowych oraz zgłaszane zmiany charakterologiczne, można u M. B. (1) rozpoznać encefalopatię pourazową, która powoduje długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 50%, zgodnie z pkt 9b tabeli uszczerbków stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 18 grudnia 2002 r.

Na skutek wypadku powód doznał zaburzeń stresowych pourazowych, co stanowi długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 10% oraz zaburzeń osobowości na tle organicznym, co wiąże się z trwałym uszczerbkiem w wysokości 30%.

Utrata śledziony i uszkodzenie wątroby powoduje uszczerbek w wysokości 35 %

Na skutek urazu twarzoczaszki doszło do złamania żuchwy w okolicy wyrostka kłykciowego prawego, złamania jarzmowo-szczękowo-oczodołowego po stronie prawej z przemieszczeniem odłamów kostnych, zniesienia czucia w obrębie unerwienia II gałęzi nerwu trójdzielnego prawego, co wiąże się z trwałym uszczerbkiem na zdrowiu w łącznej wysokości

15 %.

Uszkodzenie nerwu spowodowało nadmierną męczliwość narządów mowy, co przyczynia się do nadmiernej spastyki mięśnia okrężnego ust i w konsekwencji powoduje znacząco obniżające się rozumienie mowy powoda oraz znaczne obniżenie sprawności języka i warg. Dlatego zniekształceniu i upośledzeniu uległa diadochokineza artykulacyjna. Związane z tym deficyty mowy wymagają dalszych działań medycznych i rehabilitacyjnych.

Złamanie ścian oczodołu nie wiązało się z uszkodzeniem gałek ocznych. Z punktu widzenia okulistycznego nie doszło do powstania trwałego, bądź długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Skutkiem wypadku jest także trwałe oszpecenie wyglądu powoda bliznami pourazowymi twarzy i bliznami pooperacyjnymi szyi, klatki piersiowej i brzucha, co skutkuje trwałym uszczerbkiem na zdrowiu w wysokości 15 %.

Powód wymagał diety płynnej przez okres 6 tygodni.

Z przyczyn neurologicznych konieczne było stosowanie prewencyjnie leku przeciwpadaczkowego D. C. 500 oraz N. 1200 w okresie do około dwóch lat po urazie. Koszt tego leczenia wynosił ok. 50 złotych w skali miesiąca.

Zgodnie z zaleceniami stosował przez osiem miesięcy maści lecznicze do pielęgnacji blizn: C. naprzemiennie z C.. Łączny koszt miesięczny zakupu tych leków wynosił ok. 360 złotych.

Powód wymagał i wymaga leczenia psychiatrycznego oraz terapii psychologicznej.

Poza okresami hospitalizacji, konieczna była opieka osób trzecich jedynie przez 12 dni po 8-10 godzin dziennie po wypisaniu ze Szpitala (...) w C. oraz przez 2-3 miesiące po 2-3 godziny dziennie po wypisaniu z Ośrodka (...). Powód wymaga natomiast stałego wsparcia w codziennym funkcjonowaniu z przyczyn psychiatrycznych i psychologicznych.

(opinia biegłego z zakresu neurochirurgii - k. 267-271, opinia biegłego z zakresu chirurgii - k. 325-326, opinia biegłego z zakresu chirurgii szczękowej - k. 336-337, opinia biegłej z zakresu okulistyki - k. 412, opinia biegłego z zakresu hematologii - k. 417-418, opinia biegłego z zakresu neurologii - k. 448-449, 521-533, opinia biegłego z zakresu chirurgii plastycznej - k. 456-464, opinia biegłej z zakresu neurologopedii - k. 546-548, opinii biegłego z zakresu psychiatrii - k. 601-609, 675-680)

Koszt jednej godziny usług opiekuńczych świadczonych na terenie miasta i gminy W. wynosił: w 2011 r. - 12,90 złotych, a w 2012 r. - 10,40 złotych.

(informacja Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy (...) w W. - k. 94)

Po wypadku powód funkcjonował dzięki wsparciu i pomocy rodziny: rodziców i siostry.

W związku z uszkodzeniem ciała i rozstrojem zdrowia M. B. (1) rodzice powoda ponieśli wydatki: na pięćdziesiąt dojazdów członków rodziny na trasie W.-C. i C.-W. w dniach 27 stycznia 2011 r. - 24 lutego 2011 r., pięć dojazdów z W. do T. w czasie, gdy powód przebywał na rehabilitacji w Ośrodku (...), na dojazd do lekarza urologa w W., do lekarza urologa w Ł., na dojazd na trzy wizyty prywatne u neurologa w G., na dwa dojazdy do szpitala w K., na trzy dojazdy na wizyty u okulisty, na dojazdy na wizyty u lekarzy w W. i na badania (EEG głowy, wizyta u laryngologa, kardiologa, neurologa), na dojazdy na wizyty w Poradni P.-Pedagogicznej w W., na dojazdy na rehabilitację, do szkoły i na korepetycje oraz na badania laboratoryjne. Dojazdy odbywały się samochodem marki H. (...) o nr rej. (...) o poj. silnika 1493 cm³. Łącznie konieczne było przejechanie ponad 13 000 km.

Pozostałe poniesione przez rodziców powoda koszty to:

- koszt opieki lekarza rehabilitanta i pielęgniarki w szpitalu - 670 złotych,
- koszt dodatkowej rehabilitacji - 950 złotych,
- koszt hotelu i wyżywienia osoby towarzyszącej powodowi w Ośrodku (...) - 906,06 złotych,
- koszt parkingu w C. - łącznie nie mniej niż 150 złotych,
- koszt wizyty u urologa w W. - 70 złotych,
- koszt trzech wizyt u neurologa w G. - 300 złotych,
- koszt wizyty u okulisty i badania wzroku - 260 złotych,
- koszt konsultacji u hematologa - 150 złotych,
- koszt badań EEG głowy - 110 złotych,
- koszt wizyty u kardiologa - 70 złotych,
- koszt wizyty u laryngologa - 80 złotych,
- koszt wizyt u neurologa - 350 złotych,
- koszt rehabilitacji w W. - 900 złotych,
- koszt korepetycji - 5 400 złotych,
- koszt badań laboratoryjnych - 138 złotych,
- koszt zakupu leków oraz środków higienicznych - 3 180,24 złotych.

(rachunki - k. 36-75, zeznania powoda - protokół rozprawy z 30 marca 2017 r., zeznania świadków U. B. - k. 259-260, M. B. (2) - k. 260-261)

W wyniku wypadku uszkodzeniu uległ telefon komórkowy powoda o wartości 700 złotych oraz odzież o wartości 1 230 złotych.

(zeznania powoda - protokół rozprawy z 30 marca 2017 r., zeznania świadków U. B. - k. 259-260, M. B. (2) - k. 260-261)

M. B. (1) ma obecnie 24 lata. Przed wypadkiem mieszkał z rodzicami. Był pogodny i aktywny społecznie. Rozwijał się prawidłowo. Nie miał problemów z nauką, był przeciętnym uczniem. Nie uprawiał sportu, ale był aktywny fizycznie. Miał dobre relacje z rówieśnikami.

W okresie, w którym doszło do wypadku powód był uczniem klasy trzeciej liceum ogólnokształcącego o profilu matematyczno-geograficzno-informatycznym. Po wypadku i zakończonym leczeniu szpitalnym miał ogromne problemy z nauką. Powtarzał klasę trzecią, korzystając z nauczania indywidualnego zgodnie z wydanym przez Poradnię P.-Pedagogiczną w W. w dniu 24 sierpnia 2011 r. orzeczeniem nr (...) o potrzebie indywidualnego nauczania w okresie zajęć lekcyjnych w roku szkolnym 2011/2012 z uwagi na stan zdrowia znacznie utrudniający uczęszczanie do szkoły. Wykonana na potrzeby wydania orzeczenia diagnoza psychologiczna wykazała normę intelektualną oraz deficyty w zakresie pamięci słuchowej, analizy spostrzeżeniowej, wolne tempo uczenia się nowych umiejętności w oparciu o metodę wzrokowo-ruchowa oraz obniżone myślenie przyczynowo-skutkowe na materiale obrazowym.

W 2011 r. powód dwukrotnie korzystał z porad psychologicznych w Rejonowej Poradni P.-Pedagogicznej. Była też diagnoza neurologopedyczna oraz konsultacja pod kątem pracy metodą E. B..

Z uwago na fakt, iż na skutek wypadku powód zapomniał całą nabytą dotychczas wiedzę, zmuszony był do korzystania z korepetycji z matematyki, języka polskiego oraz angielskiego. Z każdego z tych przedmiotów korepetycje odbywały się raz w tygodniu w okresie od lipca 2011 do kwietnia 2012 r.

(zeznania powoda - protokół rozprawy z 30 marca 2017 r., zeznania świadków U. B. - k. 259-260, M. B. (2) - k. 260-261, orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania z dnia 24 sierpnia 2011 r. - k. 32-33, zaświadczenie z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w W. - k. 34)

Powód ukończył liceum, zdał egzamin maturalny i rozpoczął studia w systemie wieczorowym na kierunku zarządzanie na Uniwersytecie (...). W W. mieszka w wynajętym mieszkaniu z dwoma innymi osobami. Mieszkanie jest blisko uczelni. Powód ma problemy z relacjami interpersonalnymi z uwagi na niekorzystne zmiany charakterologiczne po doznanym urazie. Wszystko go denerwuje, irytuje, łatwo wpada w złość, ma problemy z kontrolowaniem zachowań agresywnych. Nie nawiązuje relacji towarzyskich, spędza czas samotnie.

Powód uczy się znacznie wolniej, jest bardzo męczliwy, ma problemy z koncentracją uwagi i z pamięcią trwałą. Często zapomina się, jest roztargniony, nerwowy, zamyka się w sobie.

W wyniku doznanego urazu u powoda wystąpiły zmiany organiczne w ośrodkowym układzie nerwowym, przejawiające się zarówno w postaci głębokiego deficytu w zakresie pamięci wzrokowej oraz w wyraźnie gorszej ogólnej kondycji układu nerwowego - wzmożonej męczliwości, nerwowości, drażliwości, problemach z koncentracją uwagi i z funkcjonowaniem pamięci, bardzo wolnym tempie przebiegu procesu zapamiętywania. Konsekwencją organicznych zmian w (...) są nie tylko zmiany w funkcjonowaniu intelektualnym, ale również społeczno-emocjonalnym powoda.

W okresie studiów powód korzystał z terapii psychologicznej w Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Centrum Medycznym na ul. (...) w W.. Odbył około 8-11 wizyt u psychologa (łącznie koszt 1 000 złotych). Psychoterapia nakierowana była na zmniejszenie skutków przebytej traumy w związku z zaburzeniami emocjonalnymi, myślami natrętnymi, depresją, uszkodzeniem (...) skutkującym problemami z koncentracją uwagi i pamięcią. Od 15 listopada 2013 r. powód korzysta z leczenia farmakologicznego prowadzonego przez lekarza psychiatrę, zażywając lek C. z powodu obniżonego nastroju, płacliwości i nerwowości.

(opinia biegłego z zakresu psychologii - k. 365-371, zeznania powoda - protokół rozprawy z 30 marca 2017 r., zeznania świadków U. B. - k. 259-260, M. B. (2) - k. 260-261)

Wobec powoda orzeczono umiarkowany stopień niepełnosprawności.

(orzeczenia o stopniu niepełnosprawności - k. 35, 752)

M. B. zgłosił szkodę pozwanemu zakładowi ubezpieczeń w dniu 31 sierpnia 2012 r. W toku postępowania likwidacyjnego wypłacono na rzecz powoda kwotę

120 000 złotych tytułem zadośćuczynienia, 1 000 złotych tytułem zwrotu kosztów leczenia,

2 582 złotych tytułem zwrotu kosztów opieki, 200 złotych tytułem odszkodowania za zniszczone w wyniku wypadku rzeczy osobiste oraz 2 000 złotych tytułem zwrotu kosztów przejazdów.

(niesporne)

Dokonując ustaleń faktycznych w sprawie, Sąd zweryfikował twierdzenia przesłuchanych osób (świadków i powoda) w sferach wymagających wiadomości specjalnych przez przyzmat opinii biegłych lekarzy o stosownych specjalnościach, w szczególności dotyczyło to niezbędnych z punktu widzenia doznanych urazów i uszczerbku na zdrowiu leczenia, rehabilitacji oraz opieki.

Odnosząc się do zgłaszanych przez strony uwag krytycznych wobec wydawanych opinii, trzeba zauważyć, że biegli szczegółowo się do nich ustosunkowywali w wydawanych opiniach uzupełniających, wyjaśniając pewne kwestie i odpierając zarzuty. Specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych w istocie tylko w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia i wiedzy powszechnej. Podważenie mocy dowodowej opinii poprzez zakwestionowanie wiadomości specjalnych, do których biegli się odwołują, bądź wywodzenie z takiej opinii dalszych wniosków opartych na wiadomościach tego rodzaju, z uwagi na treść art. 278 § 1 k.p.c., może nastąpić wyłącznie poprzez przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii tych samych biegłych lub z opinii innego biegłego. Potrzeba powołania innego biegłego lub dalsze uzupełnienie przedstawionej opinii powinny zaś wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczasowej opinii.

O dopuszczeniu tego dowodu nie może zatem decydować wyłącznie wniosek strony, lecz zawarte w tym wniosku konkretne uwagi i argumenty podważające miarodajność dotychczasowej opinii. W przeciwnym wypadku wniosek taki musi być uznany za zmierzający wyłącznie do nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu, co winno skutkować jego pominięciem. Z powyższych względów, Sąd nie uwzględnił wniosku strony pozwanej o dopuszczenie dowodu z opinii kolejnego biegłego z zakresu psychiatrii. Kwestionując opinię wydaną przez biegłego z zakresu psychiatrii M. G., pozwany prezentował jedynie własny subiektywny punkt widzenia, nie poparty wypowiedziami specjalistów z zakresu psychiatrii wyrażonymi, czy to w opinii prywatnej, czy też publikacjach naukowych. Zarzuty strony odnoszą się do ustalenia stopnia i charakteru uszczerbku na zdrowiu wynikającego z organicznych zmian osobowości. Tymczasem, jak wyjaśnił biegły, wtórne zmiany organiczne w (...) nie podlegają poprawie w rozumieniu odzyskania poprzedniej sprawności. Dlatego uszczerbek na zdrowiu ma charakter trwały. Następuje po prostu swoista adaptacja do nowych warunków i możliwości. Funkcjonowanie następuje natomiast na niższym poziomie, a poprawa jest bardzo powolna i ma ograniczony charakter. Co istotne również, rozpoznanie organicznych zaburzeń osobowości zostało potwierdzone w sposób niebudzący wątpliwości przez biegłego psychologa.

Sąd zważył:

W przedmiotowej sprawie nie były kwestionowane przez zakład ubezpieczeń sprawstwo i wina kierowcy B. K. w zakresie zaistniałego wypadku komunikacyjnego i jego odpowiedzialność na zasadzie art. 415 w zw. z art. 436 § 2 k.c., a w konsekwencji również odpowiedzialność ubezpieczyciela odpowiedzialności cywilnej samoistnego posiadacza pojazdu na podstawie art. 34 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych. Poza sporem pozostawało również zaistnienie u powoda obrażeń ciała.

Zgodnie z art. 444 § 1 i 445 § 1 k.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Sąd może także przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Oczywiście ustalenie stanu zdrowia powoda i jego powiązania z wypadkiem wymagało posiadania wiadomości specjalnych z zakresu nauk medycznych i niezbędne było skorzystanie w tym zakresie, zgodnie z art. 278 § 1 k.p.c., z opinii biegłych. Należy podkreślić, iż w sprawie wypowiedzieli się biegli z zakresu szeregu specjalności: neurochirurgii, chirurgii, chirurgii szczękowej, okulistyki, hematologii, neurologii, chirurgii plastycznej, neurologopedii, psychiatrii i psychologii.

Pojęcie „krzywdy” nie zostało ustawowo zdefiniowane, w związku z czym należy je rozumieć potocznie jako cierpienia fizyczne i psychiczne. Zadośćuczynienie winno stanowić rekompensatę pieniężną mającą na celu złagodzenie tych cierpień. Zadanie Sądu w postępowaniu cywilnym zaś sprowadza się do ustalenia jego wysokości. Przepisy Kodeksu cywilnego nie zawierają kryteriów, jakie należy uwzględniać przy takowym ustalaniu. Ich katalog (oczywiście niepełny, albowiem zawsze należy brać pod uwagę okoliczności konkretnej sprawy) wypracowała judykatura. Niewątpliwie są to: stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, trwałość skutków czynu niedozwolonego, prognozy na przyszłość, a także przyczynienie się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody.

Nie można również zapominać, iż choć oczywiście zadośćuczynienie musi ze względu na swój charakter kompensacyjny przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, to jednak jego wysokość winna być utrzymana w rozsądnych granicach dostosowanych do aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 czerwca 1965 r., I PR 203/65, OSPiKA 1966, poz.92 oraz z dnia 22 marca 1978 r., IV CR 79/78, niepublikowany).

Bezpośrednie skutki wypadku miały bardzo poważny charakter. Powód doznał urazu wielonarządowego. Wymagał przeprowadzenia zabiegów operacyjnych, hospitalizacji, a następnie dalszych konsultacji lekarskich, badań, leczenia i rehabilitacji.

Bardzo duży jest również rozmiar cierpień psychicznych M. B. (1). Powód, jako osoba z normą intelektualną zdaje sobie sprawę ze swojego obecnego stanu zdrowia i niekorzystnych zmian w funkcjonowaniu intelektualnym oraz osobowości.

M. B. (1) nie odzyskał dawnej sprawności fizycznej i umysłowej. Utrzymują się u niego objawy ograniczenia sprawności manualnych, ruchowych (spowolnienie psychoruchowe), strach przed możliwością kolejnego wypadku, strach przed jazdą samochodami, autobusami, pociągami, ograniczenia pamięci. Wolno się uczy, ma trudności z wymową, problemy z koncentracją i koordynacją. Odczuwa bóle głowy i kręgosłupa oraz zaburzenia równowagi, występują u niego napadowe drgania barku i przedramion.

Bardzo istotnie zostało zaburzone funkcjonowanie społeczne powoda. Powód nie nawiązuje relacji towarzyskich. Spędza czas samotnie.

Nadal wymaga leczenia, rehabilitacji i psychoterapii w związku z problemami natury psychiatrycznej i psychologicznej oraz logopedycznej.

Ponadto, po przebytych urazie i zabiegach powodowi pozostały na ciele liczne szpecące blizny.

Istnieje także prawdopodobieństwo wystąpienia epilepsji pourazowej.

W wyniku doznanych urazów występuje szereg ograniczeń aktywności życiowej powoda, np. brak możliwości samodzielnego prowadzenia pojazdów, konieczność ograniczenia pracy na komputerze. Powód nie może przebywać w miejscach, gdzie słychać głośną muzykę i migają światła, nie ma możliwości korzystania z kąpielii słonecznych, ma znaczne ograniczenia w uprawianiu wielu dyscyplin sportowych.

W świetle powyższego, a także uwzględniając stopień trwałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu (łącznie co najmniej 90%), w ocenie Sądu adekwatna do rozmiaru krzywdy oraz stosunków majątkowych społeczeństwa jest kwota zadośćuczynienia w wysokości 300 000 złotych. Po uwzględnieniu sumy już wypłaconej z tego tytułu w toku likwidacji szkody przez zakład ubezpieczeń - 120 000 złotych, zasadnym było zatem zasądzenie od pozwanego kwoty 180 000 złotych.

Dalej idące żądanie powoda Sąd uznał natomiast za wygórowane, mając na uwadze zachowanie przez niego w dużym stopniu sprawności fizycznej, fakt, że pomimo występujących deficytów powód zdobywa wykształcenie, ma pomoc i wsparcie w najbliższej rodzinie i choć powoli, ale adaptuje się do nowej sytuacji.

Odszkodowanie przewidziane w art. 444 § 1 k.c. obejmuje wszelkie wydatki (koszty) pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne (niezbędne) i celowe (por. M. Nesterowicz (w:) Kodeks..., s. 425; G. Bieniek (w:) Komentarz..., s. 416; wyrok SN z dnia 9 stycznia 2008r., II CSK 425/07, M. Praw. 2008, nr 3, s. 116). Przy czym celowość ponoszenia wszelkich wydatków może być związana nie tylko z możliwością uzyskania poprawy stanu zdrowia, ale też z potrzebą utrzymania tego stanu, jego nie pogarszania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2011r., IV CSK 308/10, LEX nr 738127). Do grupy wydatków celowych i koniecznych, pozostających w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia zaliczyć należy m. in. koszty leczenia, koszty związane z odwiedzinami chorego w szpitalu, czy wynikające z konieczności specjalnej opieki i pielęgnacji nad chorym, koszty zabiegów rehabilitacyjnych (por. Z. Masłowski (w:) Kodeks..., s. 1096; M. Nesterowicz (w:) Kodeks..., s. 425, 426; A. Cisek (w:) Kodeks..., s. 791; M. Safjan (w:) Kodeks..., s. 1423). Uznaje się również, że w skład kosztów, o których mówi art. 444 § 1 k.c., wchodzi nie tylko koszty leczenia w ścisłym tego słowa znaczeniu, lecz także wydatki związane z odwiedzinami chorego w szpitalu przez osoby bliskie. Odwiedziny te są bowiem niezbędne zarówno dla poprawy samopoczucia chorego i przyspieszenia w ten sposób leczenia, jak i dla kontaktu rodziny z lekarzami w celu uzyskania informacji i wskazówek o zdrowiu chorego i jego potrzebach (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 października 1971 r., II CR 427/71, OSP 1972, z. 6, poz. 108). Jeśli chodzi o koszty niezbędnej pielęgnacji, okoliczność, kto wykonuje te obowiązki, a więc czy pielęgniarka, czy też członek rodziny jest obojętna (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 1973 r., II CR 365/73, OSNC 1974/9/147).

Należy podkreślić, że pojęcie „wszelkie wydatki” w rozumieniu wskazanego przepisu powinno być interpretowane przy uwzględnieniu zasady pełnej kompensacji szkody. Oznacza to, że naprawienie szkody, obejmującej wydatki poniesione na leczenie lub rehabilitację, powinno służyć pełnej restytucji stanu istniejącego przed dokonaniem czynu niedozwolonego lub przynajmniej spowodowania takiego stanu, w którym poszkodowanemu zapewnione zostaną warunki życiowe zbliżone do tych, jakie miał przed wyrządzeniem mu krzywdy. Przepis art. 444 § 1 k.c. nie przesądza, w jakim systemie organizacyjno-prawnym może dojść do poddania się przez poszkodowanego czynnościom leczniczym lub rehabilitacyjnym. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i piśmiennictwie wskazuje się, że rygorystyczne preferowanie systemu ubezpieczeń zdrowotnych, oferującego bezpłatne usługi medyczne, z wielu powodów jest trudne do zaakceptowania. Poszkodowany nie może być pozbawiony możliwości korzystania z leczenia lub rehabilitacji, które mogłyby doprowadzić do odpowiedniego efektu restytucyjnego w zakresie jego stanu zdrowia, nawet jeżeli realizowane świadczenia medyczne powodować mogą powstanie odpowiednich, zwiększonych kosztów. Należy pozostawić mu zatem możliwość wyboru systemu leczenia publicznego lub prywatnego, przynajmniej w takiej sytuacji, w której brak podstaw do przyjęcia istnienia pełnego wyboru alternatywnego z racji istotnego ograniczenia faktycznego dostępu do usługi medycznej oferowanej w ramach powszechnego systemu ubezpieczeń. Chodzi tu przede wszystkim o sytuacje typowe, tj. szerszy zakres prywatnych usług medycznych, niemożność skorzystania przez poszkodowanego ze świadczenia medycznego oferowanego przez publiczny system świadczeń z powodu odległego, niewskazanego medycznie czasu jego zrealizowania. Katalog takich zdarzeń może być, oczywiście, uzupełniony o sytuacje szczególne wynikające z konkretnego stanu faktycznego, w którym istotny jest nie sam dostęp faktyczny do publicznej usługi medycznej, ale także poziom merytoryczny i techniczny takiej usługi z punktu widzenia medycznych rokowań jej efektywności (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 1969 r., II PR 217/69, uchwała Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 19 maja 2016 r., III CZP 63/15, OSNC 2016/11/125).

W sprawie przedmiotowej Sąd, opierając się także na opiniach biegłych o stosownych specjalnościach, po uwzględnieniu kwot wypłaconych przez ubezpieczyciela uznał za celowe i pozostające w związku z doznanymi uszkodzeniami ciała następujące koszty w łącznej wysokości 26 384,30 złotych, w tym:

- koszt zakupu leków, wizyt lekarskich, rehabilitacji, badań, koszty związane z pobytem w Ośrodku (...) (także osoby towarzyszącej), wydatki związane z korepetycjami - 13 684,3 złotych,

- koszty opieki - 3 900 złotych (12 dni x 10 godzin + 3 miesiące po 3 godziny dziennie = 120 godzin + 270 godzin = 390 godzin x 10 złotych),

- koszty dojazdów 8 800 złotych (łącznie około 13 000 km x 0,83 złotych). W tym zakresie zastosowanie miał art. 322 k.p.c., albowiem ściśle udowodnienie wysokości szkody było znacznie utrudnione. Posiłkowo zastosowano stawkę kilometrową określoną w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz. U. z 2002 r. nr 27, poz. 271 ze zm.).

Ponadto powód poniósł także szkodę w postaci zniszczenia telefonu komórkowego i odzieży o łącznej wartości 1 930 złotych. Po potrąceniu sumy wypłaconej - 200 złotych, pozostaje do zapłaty z tytułu odszkodowania - na podstawie art. 415 k.c. - kwota 1 730 złotych.

Łącznie zatem roszczenia powoda z tytułu odszkodowania były uzasadnione do wysokości 28 114,30 złotych.

Z kwot żądanych z tego tytułu nie uwzględniono:

- kosztów diety - 2 000 złotych. Jak wynika z opinii biegłych, powód nie wymagał specjalistycznej diety, a jedynie podawania posiłków w formie płynnej przez 6 tygodni, co nie wiązało się ze zwiększonymi kosztami zakupu żywności;

- kosztów siłowni i basenu - 579 złotych. Zajęcia te nie stanowią formy rehabilitacji;

- kosztów zakupu okularów korekcyjnych i słonecznych - 650 złotych. Z opinii biegłej z zakresu okulistyki nie wynika, aby wada wzroku powoda miała związek z doznanym urazem. Natomiast zakup okularów słonecznych jest normalnym wydatkiem i nie musi się wiązać z profilaktyką wynikającą z zagrożenia epilepsją;

- kosztów zakupu blendera - 129 złotych. Jest to zwykły przedmiot AGD używany w większości gospodarstw domowych;

- kosztów opieki w wysokości 11 098 złotych. Jak wynika z opinii biegłych, powód nie wymagał opieki w podawanym w pozwie wymiarze.

Odnosnie żądania zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie stwierdzić należało, iż roszczenia z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania nie są roszczeniami pieniężnymi sensu stricte (patrz art. 363 § 1 k.c.), a stają się takimi po skonkretyzowaniu jako żądań zapłaty określonej sumy pieniężnej. Dopiero opóźnienie w zapłacie po takim wezwaniu rodzi zatem roszczenie o zasądzenie odsetek ustawowych, zgodnie z art. 481 § 1 k.c. (art. 455 k.c.).

W przedmiotowej sprawie powód sprecyzował swoje żądania w pewnej części już przed wytoczeniem powództwa. Z załączonych dokumentów wynika, że dotyczyło to żądanego odszkodowania oraz zadośćuczynienia w wysokości 130 000 złotych i miało miejsce 31 sierpnia 2012 r. Zgodnie z art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 r. O Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zakład ubezpieczeń wypłaca odszkodowanie w terminie 30 dni licząc od dnia złożenia przez poszkodowanego lub uprawnionego zawiadomienia o szkodzie. Tym samym należało zasądzić odsetki od kwot żądanych w pozwie w uwzględnionej części od 1 października 2012 r. Natomiast w zakresie dalszej kwoty, zasadnym było zasądzenie odsetek po wezwaniu do zapłaty, a zatem od dnia następnego po doręczeniu pozwanemu odpisu pisma zawierającego rozszerzenie żądania, tj. 22 marca 2017 r.

Z uwagi na fakt, iż w wydanych opiniach biegli nie stwierdzili możliwości pogorszenia się stanu powoda, Sąd nie znalazł podstaw do ustalenia odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące się ujawnić w przyszłości.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c., obciążając nimi strony stosownie do wyniku sprawy, czyli w stosunku 31 do 69 %. Oprócz poniesionych przez obie strony kosztów zastępstwa procesowego w kwotach po 3 617 złotych (opłata obliczona stosownie do § 6 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz.U. z 2013, poz. 461 oraz rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu - Dz.U. z 2013, poz. 490), powód uiścił opłatę od pozwu w wysokości 8 579 złotych oraz zaliczki na wynagrodzenia biegłych w wysokości 9 055,57 złotych. Pozostałe wydatki na opinie biegłych w kwocie 1 262,08 złotych poniósł tymczasowo Skarb Państwa. Łącznie wskazane koszty stanowią kwotę 26 130,65 złotych, z czego 31 %, czyli 8 100,5 złotych obciąża powoda, a zatem różnica pomiędzy kosztami poniesionymi a tymi, które powód winien ponieść wynosi 13 151 złotych i kwota ta podlegała zasądzeniu od pozwanego.

Na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, Sąd obciążył pozwanego opłatą sądową od uwzględnionej części powództwa w części nieuiszczonej przez powoda, czyli od kwoty 50 000 złotych (w wysokości 5%, czyli 2 500 złotych) oraz kwotą wydatków (uwzględnioną w powyższym rozliczeniu) w wysokości 1 262,08 złotych, odstępując - z uwagi na jego stan zdrowotny i majątkowy - od obciążenia powoda opłatą sądową należną od powództwa w zakresie zadośćuczynienia w niewuwzględnionej części.